

Miljøministeriet

Nordisk Råd
Ved Stranden 18
1061 København K

Ministeren

Den -2 FEB. 2015

box@norden.org
nordisk-rad@norden.org

**Følgrebrev til svar på skriftligt spørgsmål om HELCOM's reduktionsmål
(spørgsmål E 32/2014)**

Nordisk Råds medlemmer Anders Eriksson og Christina Gestrin har stillet spørgsmål til regeringerne i Danmark, Finland, Sverige og Åland om de reduktionsmål, som blev fastlagt på HELCOM's ministermøde i København i 2013.

Danmark har som formandsland for Nordisk Ministerråd ansvar for at koordinere en samlet besvarelse til Nordisk Råd.

Jeg henviser til vedlagte notat fra Naturstyrelsen, som er udarbejdet i samarbejde med miljøministerierne i Finland, Sverige og Åland.

Med venlig hilsen

Kirsten Brosbøl
Miljøminister

Svar på skriftligt spørgsmål om HELCOMs reduktionsmål vedtaget på ministermødet i København 3. oktober 2013 (spørgsmål E 32/2014).

Regeringerne i Danmark, Finland, Sverige og Åland er blevet stillet følgende spørgsmål:

1. Hvordan har udslipp af fosfor og nitrogen fra henholdsvis Danmark, Finland og Sverige udviklet sig i perioden 2003 til 2013?
2. Hvilke tiltak er det igangsatt for å oppnå de reduksjonsmål som ble fastlagt på HELCOMs ministermøte i København i oktober 2013 og hvilken effekt forventes av disse tiltak?
3. Har de nordiske land samarbeidet om å oppnå de reduksjonsmål som ble vedtatt i 2013?

Vedr. spørsmål 1 og 2.

I denne anledning ønsker landene at meddele følgende svar på spørsmål 1 og 2:

Danmark meddeler:

1. Danmark har siden referenceperioden (1997-2003) og frem til perioden 2010-2012 opnået en realiseret reduktion i den totale tilførsel af kvælstof (vand- og luftbærent) til hele Østersøområdet med i alt ca. 16.450 tons. Dette svarer til at kvælstoftilførslen til Kattegat (KAT), Danske Bælter (DS) og Den Centrale Østersø (BAP) er blevet signifikant reduceret med henholdsvis 20, 25 og 26 %. De danske udledninger af kvælstof til alle syv delområder i Østersøen, lå i 2010-2012 statistisk signifikant under de maksimalt tilladte tilførsler, som HELCOM har vedtaget. Danmark opfylder derfor allerede reduktionsmålene for kvælstof.

De danske udledninger af fosfor til Østersøen er tilsvarende reduceret med henholdsvis 12, 6, og 12 % for Kattegat, Danske Bælter og Den Centrale Østersø, hvilket svarer til i alt ca. 160 tons. Danmarks totale input af fosfor er lavere end den maksimalt tilladte tilførsel, der kan udledes på grundlag af aftalen på ministermødet i 2013, men fordelingen er skæv, idet de største vægtmæssige reduktioner er opnået i Kattegat og i Bælthavet. De danske udledninger af fosfor lå i 2010-2012 således under de maksimalt tilladte tilførsler for Danske Bælter og Kattegat, mens der stadig er et reduktionsbehov for udledningerne af fosfor til Den Centrale Østersø.

2. De allerede opnåede reduktioner er primært opnået i medfør af regionplaner, spildevandsplaner, tidligere vandmiljøplaner (vandmiljøplan II og III) samt

allerede vedtagne naturgenopretningsprojekter. Danmark forventer, at der frem til 2015 vil opnås yderligere effekter af disse tiltag.

Herudover kommer tiltagene i vandrammedirektivets vandplan I frem til 2015, som forventes at bidrage med reduktioner af både kvælstof og fosfor.

I alt forventes reduceret med 6.600 ton kvælstof og ca. 51 ton fosfor til kystvandene, hvoraf hovedparten er Østersøområdet. Frem mod 2021 vil kvælstofudledningen blive reduceret med 8.400 ton via de allerede besluttede tiltag. Derudover er en reduktion på ca. 1.500 ton kvælstof og 15 ton fosfor indeholdt i de vandområdeplaner for 2015-2021, der netop er sendt i høring.

På baggrund af disse allerede gennemførte eller planlagte tiltag, grænseoverskridende reduktioner samt re-allokering fra tilgrænsende områder, hvorved en del af en merindsats kan overføres til et nabo område, forventer Danmark at nå HELCOM reduktionsmålene for både kvælstof og fosfor.

Sverige meddeler:

Under perioden 1994-2013 viser de totala svenska utsläppen av fosfor och kväve totalt sett en nedåtgående trend i de flödeskorrigerade belastningsvärdena (se fig. 1 och 2).

För kväve har belastningen minskat med totalt cirka 20,000 ton jämfört med referensvärdena i BSAP, vilket tillsammans med de reviderade reduktionsmålen från Köpenhamn gör att de svenska målen uppfyllts för Kattegatt och Öresund samt att stora minskningar uppnåtts i Egentliga Östersjön där endast ca. 1500 ton kvarstår för att målet ska uppnås (fig 3).

Även för fosfor har den totala flödeskorrigerade belastningen minskat, i detta fall med ca. 300 ton jämfört med BSAP:s referensvärdet. I Egentliga Östersjön där Sverige har ett reduktionsmål som i Köpenhamn reviderades upp till 530 ton återstår en betydande minskning för att nå målet (fig. 3). Under senare år 2003-2012 har den icke flödeskorrigerade fosforbelastningen ökat i alla regioner i Sverige främst på grund av ökad avrinning.

En sammanfattning av trenderna för kväve och fosfor finns i fig 4. Att minska fosforbelastningen till Egentliga Östersjön utgör den största utmaningen för Sverige för att nå BSAP-målen. Ytterligare en minskning på 400 krävs i delbassängen, alternativt 300 ton om minskningen i angränsande delbassänger medtas vilket BSAP tillåter.

BSAP:s utsläppsmål har tagits i beaktande i utarbetandet av förslag till åtgärdsprogrammen för ramdirektivet för vatten samt havsmiljödirektivets genomförande som är ute på samråd till april 2015. Åtgärdsprogrammen innehåller ett stort antal åtgärder och genom att genomföra de föreslagna åtgärderna förväntas Sverige uppnå BSAP:s utsläppsmål.

Fig. 1: Total kvävebelastning; flödeskorrigerad inklusive direktutsläpp

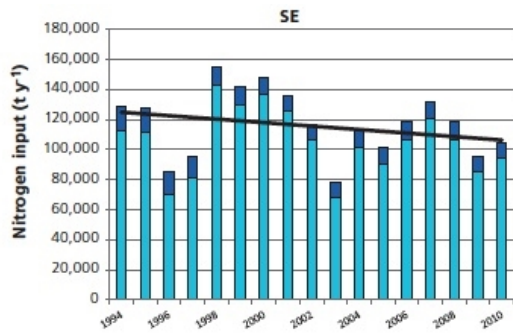

Fig. 2: Total fosforbelastning; flödeskorrigerad inklusive direktutsläpp

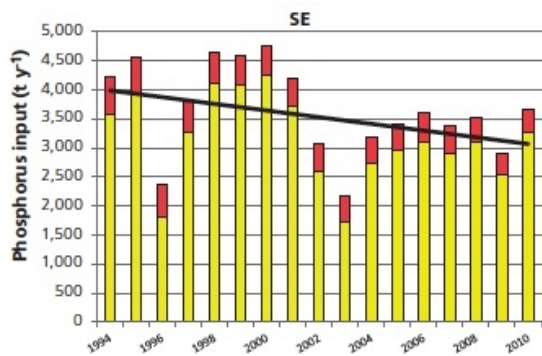

Fig. 3: Belastningen på Egentliga Östersjön av kväve och fosfor med indikation av BSAP:s referensvärde (röd linje), de reviderade utsläppsmålen från Köpenhamn 2013 (grön linje) samt flödeskorrigerad belastning (lila kurva)

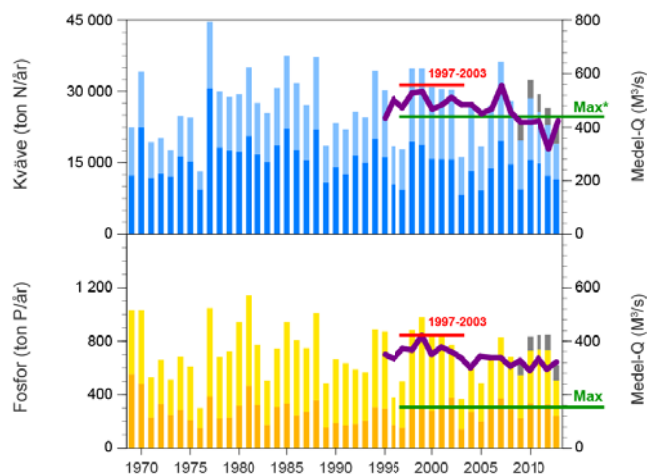
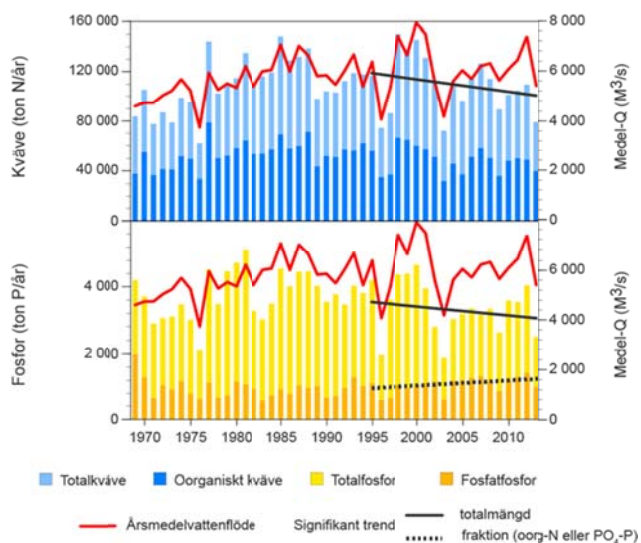

Fig. 4: Trender kväve och fosforbelastning i alla områden.
Alla havsområden

Finland meddeler:

Finland anser det vara viktigt att alla Östersjöstater ser till att de landsspecifika målen för minskad kväve- och fosforbelastning, som uppdaterades vid ministermötet inom Kommissionen för skydd av Östersköns marina miljö (HELCOM) 2013, uppnås och att regeringarna i Danmark, Sverige och Finland främjar uppnåendet av målet.

I Finland utarbetas just nu ett sådant åtgärdsprogram för havsvården 2016–2022 som förutsätts enligt Europeiska unionens ramdirektiv 2008/56/EG om en marin strategi (Marine Strategy; Programme of Measures). Åtgärdsprogrammet utarbetas i syfte att minska sådan belastning på den marina miljön som orsakas av mänsklig verksamhet och för att förbättra miljös tillstånd. Målet med

programmet är att kunna uppnå och upprätthålla en god miljöstatus i den marina miljön senast 2020. I beredningen av åtgärdsprogrammet har det bedömts hur tillräckliga de befintliga åtgärderna är med tanke på målet. Ett offentligt samråd om åtgärdsprogrammet ordnas 15.1–31.3.2015, och utifrån den respons som lämnas kommer programmet att färdigställas och läggas fram för behandling i statsrådet i slutet av 2015. De svenska webbsidorna om samrådet och förslaget till åtgärdsprogram finns på adressen <http://www.miljo.fi/havsvardssamrad>.

Miljöministeriet svarar för det internationella samarbetet med länderna inom samma marina region i anslutning till beredningen av den nationella havsförvaltningsplanen Finland samarbetar med Estland och Sverige för att den planeringen av vården av de gemensamma havsområdena, dvs. Finska viken och Bottniska viken, ska vara så enhetlig som möjligt. Samarbete som rör hela Östersjön bedrivs inom ramen för Kommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö (HELCOM).

1. De eutrofierande utsläppen av fosfor och kväve som härstammar från Finland har minskat, om man jämför de senaste tillgängliga belastningsdata från 2008–2012 med jämförelseperioden 1997–2003. Den årliga fosforbelastningen har minskat med 300 ton och den årliga kvävebelastningen med 5 000 ton. Fosforbelastningen har minskat i alla havsområden. Kvävebelastningen har minskat i alla andra havsområden än Bottenviken.

2. I samband med att Finland fastställde allmänna havsförvaltningsmål för minskad eutrofiering 2012 (havsförvaltningsplanens första del: inledande bedömning av den marina miljös nuvarande tillstånd och fastställande av vad som avses med en god status) angavs målet att minska utsläppen av fosfor och kväve i de kustvatten som avses i vattenförvaltningsplanerna och att hållas under den maximala gräns för kväve- och fosforbelastning som fastställts för öppna havsområden i HELCOM:s aktionsplan för Östersjön (Baltic Sea Action Plan, BSAP).

I Finland har målen för minskade näringsutsläpp i kustvatten och på öppna havet bedömts separat, eftersom de mätare för fastställande av god miljöstatus som anges i EU:s direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (nedan "vattenramdirektivet") och EU:s ramdirektiv om en marin strategi inte är identiska. Behoven att minska näringsbelastningen i Finlands kustvatten har bedömts utifrån målen för en god status enligt den fysikalisk-kemiska klassificering som ingår i den ekologiska klassificeringen inom vattenvården. De föreslagna målen anger hur mycket fosfor- och kvävebelastningen åtminstone måste minska för att kustvattnen ska kunna uppnå god status. De sammanlagda behoven när det gäller att minska belastningen i Finlands kustvatten uppgår enligt nuvarande bedömningar till minst 440 ton fosfor och 6 600 ton kväve per år i förhållande till medelnivån 2006–2011.

På HELCOM:s ministermöte 2013 antogs landsspecifika mål för en minskad näringsbelastning på öppet hav. Finlands mål för minskad årlig näringsbelastning är 356 ton fosfor och 3 030 ton kväve i förhållande till jämförelseperioden 1997–2003. Till följd av den positiva utvecklingen när det gäller näringsbelastning har HELCOM:s mål uppnåtts i fråga om kväveutsläpp. I fråga om fosforbelastningen måste utsläppen ytterligare reduceras med 227 ton per år.

Behoven att inom vattenvården minska fosfor- och kväveutsläppen i kustvattnen är större än de reduceringsbehov som HELCOM fastställt i fråga om öppna havet. Målen för öppna havsområden kommer att uppnås ifall man uppnår de mål om minskad belastning som förutsätts för god miljöstatus i kustvattnen och i de åar och älvar som mynnar ut i dem. Målen när det gäller att minska den näringsbelastning i Östersjön från kommer från Finland motsvarar alltså totalt minst 440 ton fosfor och 6 600 ton kväve före år 2020.

Som det konstateras ovan utarbetas nu ett åtgärdsprogram för havsvården i Finland för åren 2016–2022. Parallellt med detta åtgärdsprogram bereds det också regionala åtgärdsprogram för vattenvården i Finland i enlighet med vattenramdirektivet. Åtgärdsprogrammen för både vattenvården och havsvården innehåller många konkreta åtgärder för en minskad näringsbelastning i vattendragen. Merparten av de åtgärder som syftar till en minskad näringsbelastning genomförs i avrinningsområdena.

Vattenvårdsåtgärderna räcker dock inte som sådana till för att garantera att målen om minskad näringsbelastning uppnås före 2020. I planeringen av havsvården har det ansetts att vissa åtgärder med styrande verkan kan bidra till minskad näringsbelastning i Östersjön och uppnående av målen. I det åtgärdsprogram som nu hålls framlagt för samråd ingår förslag på vissa nya åtgärder som ska minska näringsbelastningen. Närmare information om både vattenvårds- och havsvårdsåtgärderna finns i nämnda samrådsdokument.

Åland meddeler:

1. I bifogad tabell kolumn B anges hur utsläppen direkt till vatten har förändrats i jämförelse med HELCOMs referensår 1997-2003 för de mest betydande utsläppskällorna fiskodlingar, jordbruk samt avloppsvatten från bosättning. Andra utsläpp direkt till vatten från mänsklig verksamhet utgör ungefär 3-4 % av utsläppen och tas inte upp.

2. I bifogad lista presenteras de åtgärder som är påbörjade och planerade för de viktigaste utsläppsektorerna. En mer omfattande beskrivning av åtgärderna ges i remissförslaget till Åtgärdsprogram för Ålands grundvatten, sjöar och kustvatten 2016-2021, se http://www.regeringen.ax/.composer/upload//socialomiljo/Vattenatgardsprogram_remiss_13_nov_slutlig.pdf. Den förväntade effekten av dessa åtgärder presenteras i bifogad tabell kolumn C-E.

I ministerdeklarationen från HELCOMs möte i Köpenhamn infördes stränga minskningskrav för Finska viken och utsläppstak för Bottenhavet. På grund av den förenklade datormodell som användes vid beräkningen av målen infördes dock inte specificerade reduktionsmål för finska Skärgårdshavet och Åland i deklarationen. Istället infördes en passus som stadgar att Finland, dvs riket och Åland, ska ta upp vattenskyddsåtgärder för minskning av utsläpp till Bottenhavet, Ålands hav och Skärgårdshavet i sina nationella planer. De planer som åsyftas är i första hand de åtgärdsprogram för kust och hav som kommer att fastställas under 2015.

Tabell: Uppskattning av procentuell minskning av utsläpp av fosfor (P) och kväve (N) genom hittills genomförda och planerade åtgärder från de tre största utsläppskällorna. Siffrorna baserar sig delvis på schablonberäkningar och är osäkra.

A	B	C	D	E
	Utsläpp till nu jmf med 1997-2003	Förväntad effekt inom sektorn av påbörjade och planerade åtgärder	Förväntad effekt totalt på Åland av påbörjade och planerade åtgärder	Förväntat resultat jmf med 1997-2003
Fiskodling	P: - 12 % N: - 7 %	P: - 15 - 20 % N: +- 0	P: - 10 - 13 % N: +- 0	
Jordbruk	P och N: troligen liten förbättring	osäker	osäker	
Avloppsvatten från hushåll	P: - 15 % N: - 38 %	P: - 10 - 20 % N: - 20 - 30 %	P: - 1 - 2 % N: - 2 - 3 %	
TOTALT från de tre största utsläppskällorna	P: - 11 % N: - 9 %		P: - 11 - 15 % N: - 2 - 3 %	P: - 22 - 26 % N: - 11 - 12 %

Planerade och påbörjade åtgärder för de viktigaste utsläppssektorerna i remissversionen av *Åtgärdsprogram för Ålands grundvatten, sjöar och kustvatten 2016-2021*:

Fiskodling

- Minskning av fosforutsläpp genom användning av lågfosforfoder (t.ex. fytasfoder)
- Införande av finansiellt stöd till samt utvecklande av regelverk för hållbart vattenbruk inklusive recirkulationsanläggningar
- Drivande av arbetet för hållbar fiskodling internationellt, t.ex. inom HELCOM

Jordbruk

- Effektiv implementering av landsbygdsutvecklingsprogrammet
- Åtgärdsprogram för minskad påverkan av stallgödselhantering
- Bildande av utvecklings- och samrådsgrupp med syfte att föra fram nya innovativa metoder för att minska belastningen från jordbruk

Avloppsvatten från bosättning

- Framtagande av VA-plan för hela Åland, i vilken behovet av utbyggnad av reningsverk klargörs
- Återföring av näringsämnen från avlopp till kretsloppet
- Kartläggning av ledningsnät och pumpstationer samt åtgärder vid brister
- Heläländskt kommunsamarbete som omfattar kartläggning, framtagande av tillsynsvägledning, inklusive en tillsynsplan och former för en gemensam kommunal tillsyn av enskilda avlopp

Vedr. spørgsmål 3.

Danmark har på vegne af Sverige, Finland, Åland og Danmark koordineret et fælles svar på spørgsmål 3:

3. De foranstaltninger, der tager sigte på at reducere belastningen med næringsstoffer, gennemføres primært efter EU's vandrammedirektiv og EU's havstrategidirektiv. Under vandrammedirektivet sker der ikke en særskilt nordisk koordinering ud over den faglige kalibrering af kvalitetselementer, som miljøtilstanden vurderes på. Nordisk Ministerråd har herudover blandt andet støttet seminarier for erfaringsudveksling om ressourceeffektiv implementering af vandrammedirektivet. I forhold til indsatsprogrammerne under havstrategien koordineres der i HELCOM regi og herudover har Sverige, Finland, Åland og Danmark haft koordinering i form af bilaterale møder, mails og telefonsamtaler. HELCOM har en vigtig rolle, bl.a. når det kommer til at opstille mål og vurdere, i hvilket omfang de forskellige lande har været i stand til at reducere udledningerne og den effekt, det har på miljøet. Flere HELCOM projekter er også støttet af Nordisk Ministerråd.

Indenfor rammen af EU's Strategi for Østersøområdet er der også bevilget finansiering til de såkaldte flagskibsprojekter indenfor næringsstofreduktion.

I nordisk sammenhæng findes en række projekter, fonde og institutioner, som bidrager til redueringen af næringsstoffer, heraf kan nævnes " Nordiska Miljöfinansieringsbolaget" (NEFCO), som har bidraget væsentligt til finansieringen af investeringer i bl.a. vandrensning. Finland og Sverige har også bidraget til finansieringen af den såkaldte BSAP fond, som administreres af NEFCO og Den Nordiske Investeringsbank, hvis formål er at finansiere projekter, der støtter gennemførelsen af HELCOM Baltic Sea Action Plan. Fonden har finansieret 33 projekter og målet er at reducere udledningen af fosfor til Østersøen med 15.000 tons og kvælstof emissionerne med 118.000 tons om året.

Den Nordlige Dimensions miljøpartnerskapsfond NDEP er også en vigtig samarbejdskanal for de nordiske lande, når det gælder beskyttelse af vandmiljøet. Ud af de 29 projekter i NDEPs såkaldte miljøvindue, har 20 projekter som mål at mindske belastningen med næringsstoffer i Østersøen.

Herudover har Sverige, Finland, Åland og Danmark deltaget i et samarbejdsprojekt (AquaBest-projektet), med det formål at finde nye løsninger for bæredygtig fiskeopdræt.